

โรงเรียนเสาชิงช้า อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

ข้อสอบวัดผล กลางภาค ประจำปีภาคเรียนที่ 1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
รายวิชา สังคมศึกษา รหัสวิชา ส 31107 คะแนนเต็ม 20 คะแนน เวลาที่ใช้ 40 นาที

(ห้ามนำข้อสอบออกนอกห้องสอบ)

*****

คำชี้แจง

1. ข้อสอบฉบับนี้มี 2 ตอน จำนวน 7 หน้า
ตอนที่ 1 เป็นรูปแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ
ตอนที่ 2 เป็นรูปแบบบทความหรือสถานการณ์ PISA จำนวน 10 ข้อ
2. ก่อนทำข้อสอบ ให้เขียนชื่อ-นามสกุล ห้อง เลขที่สอบ วิชา ในกระดาษคำตอบให้ชัดเจน
3. ไม่อนุญาตให้นักเรียนที่มาสายเกิน 15 นาที เข้าห้องสอบ
4. ไม่อนุญาตให้นักเรียนออกจากห้องสอบก่อนหมดเวลาสอบ

*****

มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้

- ส 1.1 ม.4-6/13 วิเคราะห์หลักธรรมในกรอบอริยสัจ ๔ หรือ หลักคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ
- ส 1.1 ม.4-6/16 เชื่อมมั่นต่อผลของการทำความดี ความชั่ว สามารถวิเคราะห์สถานการณ์ที่ต้องเผชิญและตัดสินใจเลือกดำเนินการ หรือปฏิบัติตนได้อย่างมีเหตุผลถูกต้องตามหลักธรรม จริยธรรม และกำหนดเป้าหมาย บทบาทการดำเนินชีวิตเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข และ อยู่ร่วมกันเป็นชาติอย่างสมานฉันท์
- ส 1.1 ม.4-6/21 วิเคราะห์หลักธรรมสำคัญในการอยู่ร่วมกัน อย่างสันติสุขของศาสนาอื่น ๆ และ ชักชวน ส่งเสริม สนับสนุนให้บุคคลอื่น เห็นความสำคัญของการทำความดีต่อกัน

ลงชื่อ

(นายสุทธิชัย ชะบากาญจน์)
ครูประจำวิชา

ตอนที่ 1

คำชี้แจง : เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

1. โลกธรรม 8 เป็นธรรมะเตือนใจในเรื่องใด

ก. ความสำเร็จในสิ่งที่ตนปรารถนา	ค. ความสุขที่แท้จริง
ข. เตือนสติไม่ให้ประมาท	ง. ความพอดี

2. ข้อใดจัดเป็นทฤษฎีธัมมเวทนีकरण (กรรมให้ผลทันตาเห็น)

- ก. ชัยมีความปรารถนาดีต่อเกซึ่งเป็นเพื่อนรักจึงคอยตักเตือนเกเมื่อประพฤติตนไม่ถูกต้อง
- ข. ชาญซื้อลอตเตอรี่เป็นประจำทุกงวด เพราะคิดว่าสักวันหนึ่งเขาอาจจะถูกรางวัลบ้าง
- ค. เตียวตั้งใจเรียนอย่างสม่ำเสมอจึงสอบเข้า มหาวิทยาลัยได้
- ง. ตาลทำบุญตักบาตรเป็นประจำทุกวัน

3. ข้อใดจัดเป็นการกระทำตามหลักอปริหานิยธรรม 7

- ก. นักเรียนโรงเรียนสันติศึกษาปฏิบัติตามคำสั่งของผู้นำ อย่างเคร่งครัด
- ข. ชาวบ้านซึ่งเป็นสมาชิกสมัชชาคนจนเดินขบวนประท้วงรัฐบาลไปตามถนนต่างๆ
- ค. ชมรมรักษัธรรมชาติพากันไปปลูกป่าแล้วถ่ายรูปลงหนังสือพิมพ์เป็นการประชาสัมพันธ์
- ง. ชุมชนตาลเดี่ยวได้รับการยกย่องว่าเป็นชุมชนพัฒนา ตัวอย่าง ทุกชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุข

4. กฤษณะได้มีส่วนสนับสนุนให้โยธินเข้าทำงานในบริษัทที่มีชื่อเสียงแห่งหนึ่ง ทำให้โยธินได้รับเงินเดือนอยู่ในเกณฑ์สูง โยธินมีประโยชน์ในปัจจุบันที่สอดคล้องกับหลักธรรมใด

ก. กัลป์ยามมิตตตา	ค. อารักขสัมปทา
ข. อุฏฐานสัมปทา	ง. โภคอาทึยะ 5

5. ข้อความใดมีความหมายตรงกันข้ามตามหลักโลกธรรม 8

ก. ความทุกข์ – เสื่อมลาภ	ค. ตีเตียน - สรรเสริญ
ข. เสื่อมลาภ – เสื่อมยศ	ง. ได้ลาภ – ได้ยศ

6. ข้อใดจัดเป็นวิกขัมภณวิมุตติ

- ก. การหลุดพ้นจากกิเลสชั่วคราวโดยอำนาจของ “ฌาน” ที่ข่มไว้
- ข. การหลุดพ้นโดยอาศัยโลกุตตรธรรมดับกิเลสโดยเด็ดขาด
- ค. การดับกิเลสด้วยองค์ธรรมที่ตรงกันข้าม
- ง. การหลุดพ้นโดยเด็ดขาด

7. ข้อใดจัดว่าเป็นคุณค่าของ “ธรรมะ” ที่มีต่อชีวิตมนุษย์

ก. เป็นแนวทางการปฏิบัติตนที่คนส่วนใหญ่ยึดถือ	ค. สิ่งที่มนุษย์แสวงหาเพื่อความอยู่รอด
ข. เป็นแนวทางที่จะพามนุษย์ไปสู่ความถูกต้อง	ง. หลักการซึ่งเป็นความจริงของชีวิต

8. การกระทำในข้อใดจัดเป็นมิชฌาณิชา 5

- ก. ค้าขายอาวุธ ค้าขายยาบ้า ค้าขายเฮโรอีน ค้าขายยาอี ค้าขายน้ำเมา
- ข. ค้าขายอาวุธ ค้าขายยาเสพติด ค้าขายน้ำเมา ค้าขายสัตว์ ค้าขายยาอี
- ค. ค้าขายอาวุธ ค้าขายเฮโรอีน ค้าขายยาอี ค้าขายกัญชา ค้าขายน้ำเมา
- ง. ค้าขายอาวุธ ค้าขายมนุษย์ ค้าขายเนื้อสัตว์ ค้าขายน้ำเมา ค้าขายยาพิษ

9. ดวงดาวได้รับการยกย่องว่าเป็น “นักเรียนดีศรีโรงเรียน” แสดงว่าดวงดาวปฏิบัติตนตามหลักธรรมใด

- ก. กรรณียาม (กรรม 12)
- ค. สัปปุริสธรรม 7
- ข. อปรีหานิยธรรม 7
- ง. โลกธรรม 8

10. การกระทำในข้อใดสอดคล้องกับหลักอุฏฐานสัมปทา

- ก. หนอยเก็บรักษาเงินจากการประกอบอาชีพตามความเหมาะสม
- ข. โหน่งเป็นนักกีฬาที่มีวินัยในตนเอง ฝึกซ้อมกีฬาทุกวัน
- ค. น้อยใช้จ่ายเงินที่หามาได้ด้วยความประหยัด
- ง. นิดรู้จักคบเพื่อนที่มีความประพฤติดี

11. ข้อใดจัดอยู่ในอริยวัฑฒิ 5

- ก. ศรัทธา ปัญญา ศีล สมาธิ เวทนา
- ค. ศีล สมาธิ ปัญญา สุข เวทนา
- ข. ศรัทธา ศีล สุตะ จาคะ ปัญญา
- ง. ศีล สมาธิ ปัญญา สุตะ จาคะ

12. อุปกิเลส 16 สามารถขจัดให้หมดไปได้ ด้วยการนำหลักธรรมใดมาปฏิบัติ

- ก. กรรณียาม (กรรม 12)
- ค. กุศลมูล 3
- ข. อกุศลมูล 3
- ง. เบญจศีล

13. ชุมชนไม้งามได้รับการยกย่องว่าเป็นชุมชนที่พัฒนาทั้งด้านการประกอบอาชีพและด้านคุณธรรม แสดงว่าสอดคล้องกับการปฏิบัติตามหลักธรรมใด

- ก. ทิฐุธรรมมีกัตถสังวัตตนิกรธรรม 4
- ค. โภคอาทิยะ 5
- ข. อปรีหานิยธรรม 7
- ง. อริยวัฑฒิ 5

14. พ.ต.ท. กล้าหาญ เป็นนายตำรวจผู้มีความซื่อสัตย์สุจริตในการปฏิบัติหน้าที่ ถึงแม้ว่าจะมีผู้ต้องหาบางคนเสนอเงินสินบนให้เขาเป็นจำนวนหลายล้านบาท แต่เขาก็ไม่รับเงินสินบนนั้น การกระทำของ พ.ต.ท. กล้าหาญ สอดคล้องกับข้อความใด

- ก. ถูกโลกธรรมจิตไม่หวั่นไหว
- ค. จิตไม่เศร้าโศก
- ข. จิตไม่มัวหมอง
- ง. จิตเกษม

15. “ถึงแม้ว่าสันติจะมีความทุกข์ใจอย่างมากที่ครอบครัวประสบปัญหาวิกฤตทางเศรษฐกิจ แต่ก็ได้รับความช่วยเหลือจากแววดาว ซึ่งเป็นเพื่อนสนิทให้ทุนไปเริ่มต้นใหม่” ข้อความดังกล่าวสอดคล้องกับข้อใด

- ก. อุปปีฬกรรม (กรรมบิบบังคับหรือหันเหทิศทาง)
- ค. ชนกรรม (กรรมนำไปเกิด)
- ข. อุปัตถัมภกรรม (กรรมสนับสนุน)
- ง. อุปฆาตกรรม (กรรมตัดรอน)

16. ข้อใดจัดเป็นหลักธรรมของพ่อค้า

ก. อปริหานิยธรรม 7

ค. ปาปนิกรรม 3

ข. มิจฉาวณิชา 5

ง. กรรมนิยาม

17. “กล่าวทำธุรกิจขาดทุนทำให้ฐานะทางครอบครัวยากจนลง กล่าวพาครอบครัวไปประกอบอาชีพเกษตรกรรมที่ต่างจังหวัด พอมีรายได้เลี้ยงครอบครัว” ข้อความดังกล่าวสอดคล้องกับข้อใด

ก. ความเพียรพยายามเป็นเครื่องหมายของความสำเร็จ ค. จิตไม่เศร้าโศก

ข. ถูกโลกธรรมจิตไม่หวั่นไหว

ง. จิตไม่มัวหมอง

18. ผู้ที่สามารถสร้างหลักฐานได้อย่างมั่นคงนั้น จะต้องปฏิบัติตามหลักธรรมในข้อใด

ก. ทิฏฐธัมมิกัตถสังวัตตนิกธรรม 4

ค. อปริหานิยธรรม 7

ข. กรรมนิยาม (กรรม 12)

ง. วิมุตติ 5

19. ภาควุมิให้ข้อมูลกับผู้อื่นว่า พนักงานของบริษัทที่อค์นี้ เป็นผู้จัดการนั้นทุจริตหลายคน การกระทำของภาควุมิสอดคล้องกับข้อใด

ก. มิตรแนะนำประโยชน์

ค. มิตรมีความรักใคร่

ข. มิตรร่วมทุกข์ร่วมสุข

ง. มิตรอุปการะ

20. อริยวัฑฒิ 5 หมายความว่าอย่างไร

ก. ประโยชน์ที่ควรยึดถือ

ค. การมีประโยชน์ในปัจจุบัน

ข. ความเจริญอันประเสริฐ

ง. หนทางไปสู่ความหลุดพ้น

21. “ผู้คงแก่เรียน” สอดคล้องกับข้อใด

ก. จาคะ

ค. พหุสุต

ข. ปัญญา

ง. ศรัทธา

22. ข้อใดคือความหมายของจิตเกษม

ก. ผู้ที่มีความสุขทั้งทางโลกและทางธรรม

ค. จิตใจที่ปราศจากความทุกข์

ข. พ้นภัยทางโลกและทางธรรม

ง. จิตใจที่มีความสุขสดชื่น

23. โทมัสตัดสินใจเดินทางไปต่างประเทศกับคุณพ่อ คุณแม่ เพราะเป็นช่วงเวลาใกล้สอบปลายภาคเรียน การกระทำของโทมัสสอดคล้องกับข้อใดมากที่สุด

ก. รู้จักผล

ค. รู้จักเหตุ

ข. รู้จักกาล

ง. รู้จักประมาณ

24. ถึงแม้ว่าโชคจะมีฐานะมั่นคงจากการประกอบธุรกิจ แต่เขาก็ใช้จ่ายเงินอย่างประหยัดเหมือนเดิม ข้อความนี้สอดคล้องกับข้อใด

ก. กัลยาณมิตตตา

ค. อุฏฐานสัมปทา

ข. อารักขสัมปทา

ง. สมชีวิตา

25. เพราะเหตุใด จึงกล่าวว่า “ความเป็นหนี้เป็นทุกข์ในโลก”
- ก. ต้องประหยัดมัธยัสถ์ ป่วยไข้ไม่มีเงินรักษา
  - ข. ไม่มีใครอยากเป็นเพื่อนเพราะกลัวถูกยืมเงิน
  - ค. ขาดอิสระในการใช้เงินเพราะต้องนำเงินไปใช้หนี้
  - ง. เกิดความวิตกกังวล กลัวถูกยึดทรัพย์และถูกฟ้องร้องเรียกเงินคืน
26. คนขยันต้องปฏิบัติงานต่างจากปกติอย่างไร
- ก. ทำงานตามหน้าที่ให้ได้ผลดี
  - ข. ทำงานเกินหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย
  - ค. ทำงานตามกำหนดเวลา ใส่ใจ ไม่เกียจคร้าน
  - ง. หาช่องทางทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดในเวลาที่มีอย่างมีเป้าหมาย
27. คนขยันจะมีผลต่อตนเองอย่างไร
- ก. กระทำเหมาะสมย่อมมีทรัพย์และใช้เวลาแสวงหามากกว่าคนอื่น
  - ข. เสียเปรียบคนอื่นที่ทำงานตามสบาย
  - ค. ได้ผลงานเร็วกว่าคนเกียจคร้าน
  - ง. สุขภาพไม่ดีและทำงานมาก
28. ความพยายามที่จะทำให้สำเร็จจะต้องปฏิบัติอย่างไร
- ก. ต้องขจัดความท้อแท้ ความอ่อนแอให้ได้
  - ข. ต้องคิดว่าความสำเร็จไม่ได้อยู่ที่การคิด ต้องลงมือทำด้วย
  - ค. ต้องมีความมั่นใจในตนเอง เชื่อความสามารถของตนเองว่าตนเองทำได้
  - ง. ต้องปฏิบัติอย่างมุ่งมั่นจริงจัง แต่อยู่ในทางสายกลาง คือ ไม่หักโหมหรือย่อหย่อน
29. ข้อใดเป็นความสันโดษที่เรียกว่า ยถาลาภสันโดษ
- ก. พอใจในสิ่งที่คนอื่นมี ไม่อิจฉาลาภของคนอื่น
  - ข. พอใจในสิ่งที่ตนได้ ไม่โลภอยากได้ของคนอื่น
  - ค. พอใจในความเป็นอยู่ของตน ไม่ทุจริตทำให้ตนมีมากขึ้น
  - ง. พอใจในความสามารถของตน ไม่ทำในสิ่งที่เกินความสามารถ
30. เพราะเหตุใด จึงกล่าวว่า “ความเป็นหนี้เป็นทุกข์ในโลก”
- ก. ต้องใช้จ่ายเงินอย่างประหยัด
  - ค. ไม่มีใครให้ยืมเงิน
  - ข. เกิดความวิตกกังวล
  - ง. ต้องนำเงินไปใช้หนี้

ตอนที่ 2 เป็นรูปแบบบทความหรือสถานการณ์ PISA

คำชี้แจง อ่านบทความต่อไปนี้ แล้วตอบคำถามในข้อที่ 31 – 40

ศาสนพิธีในพระพุทธศาสนา

ศาสนพิธี หมายถึง กิจกรรมทางศาสนาที่จัดขึ้นตามแบบแผนหรือประเพณีที่มีมาแต่โบราณ เพื่อแสดงความเคารพ ยึดมั่น และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในหมู่พุทธศาสนิกชน ศาสนพิธีไม่ใช่เพียงเรื่องของความเชื่อเท่านั้น แต่ยังแฝงด้วยคุณค่าทางจิตใจ สังคม และวัฒนธรรม

ในพระพุทธศาสนา ศาสนพิธีมักเกี่ยวข้องกับวันสำคัญ เช่น วันวิสาขบูชา มาฆบูชา และอาสาฬหบูชา รวมถึงพิธีในชีวิตประจำวัน เช่น การทำบุญตักบาตร สวดมนต์ และเวียนเทียน การปฏิบัติศาสนพิธีเหล่านี้ช่วยส่งเสริมศรัทธาในพระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ อีกทั้งยังช่วยปลูกฝังคุณธรรม เช่น ความอดทน ความเมตตา และความกตัญญู

นอกจากนี้ ศาสนพิธียังมีบทบาทในวัฒนธรรมไทย เช่น พิธีบวช พิธีทำบุญขึ้นบ้านใหม่ และงานศพ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการผสมผสานระหว่างหลักธรรมกับประเพณีท้องถิ่นอย่างลงตัว ดังนั้น ศาสนพิธีจึงไม่ใช่เพียงการปฏิบัติทางศาสนาเท่านั้น แต่ยังเป็นเครื่องมือในการอนุรักษ์วัฒนธรรม และสร้างความสามัคคีในสังคมไทย

คำชี้แจง : จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

31. ข้อใดคือประโยชน์ของศาสนพิธีในพระพุทธศาสนา?

ก. ช่วยให้ประชาชนร่ำรวยขึ้น	ค. ช่วยเสริมสร้างศรัทธาและคุณธรรมในสังคม
ข. เป็นกิจกรรมทางวัฒนธรรมที่ไม่มีผลต่อจิตใจ	ง. มีไว้เพื่อให้พระสงฆ์มีงานทำ

32. การเวียนเทียนในวันสำคัญทางพุทธศาสนา มีเป้าหมายหลักใด?

ก. เพื่อให้พระมีโอกาสรับบริจาค
ข. เพื่อแสดงความเคารพต่อพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์
ค. เพื่อสวดมนต์ขอพร
ง. เพื่อฝึกสมาธิในเวลากลางคืน

33. ข้อใด “ไม่ใช่” ศาสนพิธีในชีวิตประจำวันของพุทธศาสนิกชน?

ก. การสวดมนต์ก่อนนอน	ค. การเล่นน้ำสงกรานต์
ข. การทำบุญตักบาตร	ง. การเวียนเทียนในวันพระ

34. พิธีบวชในพระพุทธศาสนาแสดงถึงคุณธรรมข้อใดมากที่สุด?

ก. ความสามัคคี	ค. ความขยัน
ข. ความกตัญญู	ง. ความซื่อสัตย์

35. ศาสนพิธีมีบทบาทสำคัญต่อสังคมไทยในแง่ใด?

ก. ทำให้เศรษฐกิจดีขึ้น	ค. เป็นศูนย์รวมจิตใจและอนุรักษ์วัฒนธรรม
ข. สร้างความเข้าใจในศาสนาอื่น	ง. ใช้ในการแข่งขันด้านวัฒนธรรม

คำชี้แจง : จงเลือกคำตอบ ถูก หรือ ผิด

36. ศาสนพิธีมีแต่ความเชื่อ ไม่มีคุณค่าทางสังคม	ถูก	ผิด
37. การสวดมนต์ทุกวันถือเป็นศาสนพิธีอย่างหนึ่ง	ถูก	ผิด
38. พิธีกรรมต่าง ๆ ในพระพุทธศาสนาไม่มีความเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมไทย	ถูก	ผิด
39. การทำบุญเลี้ยงพระในงานศพเป็นหนึ่งในศาสนพิธีที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน	ถูก	ผิด

คำชี้แจง : จงเติมคำตอบลงในช่องว่างที่กำหนดให้

40. ศาสนพิธีเป็นกิจกรรมที่แสดงออกถึงความ _____ และศรัทธาในพระพุทธศาสนา